

islamiyet

27 12 2007

Son Güncelleme 19 01 2008

Ýslâmiyet"Es.le.me" fiilinin ism-i faili olup "Ýslâm" ile ayný kökten gelir. Ýslâm lügatta itaat etmek, boyun eðmek, baðlanmak, bir teslim olmak, kendini Allah'a vermek, ihlaslý davranmak, samimiyetle ve içten gelerek yönelmek, müslüman olmak, Ýslâm'a girmek; Yüce Allah'a itaat etmek, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in getirdiði din adýna bildirmiş olduðu þeylerin hepsini benimsemek, þer'î hükümlere baðlýlýk göstermek, Ýslâmiyeti bir din olarak kabul etmektir (Bkz. el-Bakara: 2/112, 131-133; Âlu Ý 3/20, 83; en-Nisa: 4/125; el-Mâide, 5/44; el-En'âm: 6/14; en-Nahl: 16/81-83; el-Hacc: 22/34; en-Neml: 27/44; Lokman: 31/22, es-Sâffât: 37/103; ez-Zümer: 39/54; el-Fetih: 48/16; el-Cinn: 72/14)."Ýslâm" ile "müslim" veya "müslüman" kelimeleri arasýnda sýký bir iliþki vardýr. Bu sebeple, "Ýslâm" kelimesinin lûðat ve ýstýlah manasýnda zikredilen özellikleri tabýyan kimseyi veya müsliman denilmiþtir. Müsliman, Farsça "müslim"nin çoðuludur. Halk dilinde bu kelime müslüman þeklinde kullanýlmaktadýr þekilde þöhret bulmuþtur.Kur'-ân-ý Kerim'de iman ile Ýslâm, bazan ayný manada kullanýlmýþ, bazan da farklý kavramlar olarak alýnmýþtýr. Ýman ile Ýslâm, ayný manâda kullanýlýrsa; bu durumda Ýslâm deyince, Ýslâm'ýn gerekleri olan hükümlerin dinden inanmak, Ýslâm'ý bir din olarak benimsemek ve ona boyun eðmek manâsý anlaþýlýr.Ýslâm çok geniþ bir kavramdýr ve kýsaca "ve teslimiyet" demektir. Teslimiyet ise üç türlü olur: Ya kalben olur ki; bu kat'î inanç demektir. Veya dil ile olur ki; bu da ikrardýr. Ya da organlarla olur. Bunlar da ibadetlerdir. Bu üç þeklin en üstünü kalb ile olanýdýr. Ýpte Ýslâm'ýn üç þeklinde biri olan kalbini ve baðlýlýðýna iman denilir. Matüridîler bu anlayýþtan hareketle, imanla Ýslâm'ý bir telakki etmiþlerdir (bk. Matüridî, Kitabü't-Tevlî 398).Ýslâm inançlarý açýsýndan da iman ile Ýslâm bir kabul edilmiþtir. Zira Ýslâm, þer'î hükümleri kabul etmek manâsýnda boyu da tasdik hakikatýdýr. Ayný þekilde Ýslâm'ýn bir zâhirî, bir de bâtýnî yönü vardýr. Bâtýnî yönden inkýyad ve boyun eðmek tasd Zâhirî yönden boyun eðmekse ikrar etmektir. Bu halde bir kimse hakkýnda "mü'mindir, fakat müslüman deðildir"; yahut "müslüman fakat mü'min deðildir" þeklinde bir hüküm doðru olmaz. Çünkü insanlar Hz. Peygamber zamanýnda üç fýrka üzerinde toplanmak "Mü'min, münafýk, kâfir. Bunlar arasýnda bir dördüncüsü yoktur" (Ýmam A'zam, Fýkh-ý Ekber Aliyyü'l-Kari Þerhi, trc. Yunus V. Y 361-362).Hz. Peygamber'in teblið etmiþ olduðu dine Ýslâm, o dinin mensuplarýna "müslüman" adýnýn bizzat Yüce Allah tarafýna verilmiþ olmasý da mü'min ile müslüman arasýnda bir ayýrým yapılmadýðýný göstermektedir (Âlû Ýmrân, 3/85; el-Mâide, 5/3, el 22/78; ez-Zâriyat: 51/35). Ýman ile Ýslâm'ýn ayný mefhumlar olduðu Kur'-ân'ýn da ifade ettiði bir husustur (Yunus, 10/84; en-Neml 27/81; ez-Zâriyat: 51/35 vd). Bu halde "iman kalben tasdik etmek olup bâtýnî baðlýlýktan ibarettir. Ýslâm ise, bu bâtýnî baðlýlýðý ederek açýklamak ve Ýslâm'a âit hükümleri kabul etmektir. Bu sebeple namaz kýlmak ve zekât vermeyi Ýslâm'ýn manâsý içine s bir sakýnca yoktur... (Ýmam A'zam, a.g.e., s. 363). Bu gerçek bu âyette açýk bir þekilde dile getirilmiþtir: "... Daha önce ve Kur'ân Peygamber'in size þahid olmasý, sizin de insanlara þahid olmanýz için size müslüman adýný veren O'dur. Artýk namaz kýlýn, z verin, Allah'ýn emirlerine sarýlýn. O sizin sâhibinizdir. Ne güzel sahib ve ne güzel yardımcýdýr!" (el-Hacc, 22/78).Buna göre, "im Ýslâm" veya "mü'min-müslim" kelimeleri arasýnda netice itibariyle bir fark yoktur. Ancak, Kur'-ân-ý Kerim'in bir yerinde "Ýslâm", "c görünüþ itibariyle müslüman olmak" anlamýnda gelmektedir. Þöyle ki: "Habibim! Bedeviler, "inandýk" dediler. De ki: "Ýnanmadýn Ýslâm olduk deyin (çünkü iman gönülden olur... Ýslâm ise itaat ederek barýpa girmek, savaþý "býrakmaktýr. Savaþý býrakmakla güvene girdiniz). Fakat henüz iman gönüllerinize yerleþmedi; eðer Allah'a ve Peygamberine itaat ederseniz, iþlediklerinizden bir þey eksilmez..." (el-Hucurât, 49/14).Müslim sözcüðü tekil olarak yalnýz iki âyet-i kerimede geçer. "İbrahim ne Yahudi idi ne de Hristiyaný. Fakat o, doðruya yönelmiþ bir müslim(müslüman)dý. Müþriklerden de deðildi" (Âlû Ýmrân, 3/67). Baþka bir âyette, Y Mýsýr'da büyük mülk ve nimetlere kavuþtuktan sonra þöyle dua ettiði bildirilir: "Rabbim! Bana mülk verdin, bana rüyalarýn tabirini Ey göklerin ve yerin yaratýcýsý! Dünya ve âhirette dostum Sen'sin. Benim canýmý müslüman olarak al ve beni salihlere kat" (Yus 12/101).Hz. Ýbrahim ve Ýsmail (a.s.) Kâ'be-i Muazzama'nýn temelini yükseltirken þöyle dua etmiþlerdi: "Rabbimiz! Ýkimizi de Sa teslim olan (müslimeyn) kыл. Soyumuzdan da, Sana teslim olan bir ümmet meydana getir" (el-Bakara, 2/128).Müslim kelimesi pek çok âyette çoðul olarak geçer. Bu arada Kur'-ân-ý Kerim'de erkek müslümanlardan çokça söz edildiði halde, kadýnlardan söz edilmemesi bazý sahabe hanýmlarýnýn dikkatini çekmiþ ve Allah'ýn Rasûlüne bu konuda þapvuranlar olmuþtur. bunun üzerine þ inmiþtir: "Müslüman erkeklerle müslüman kadýnlara, mü'min erkeklerle mü'min kadýnlara, ibadete devam eden erkeklerle ibadete devam eden kadýnlara, sadýk erkeklerle sadýk kadýnlara, sabýrlý erkeklerle sabýrlý kadýnlara, Allah'tan hakkýyla korkan erkeklerle Allah'tan hakkýyla korkan kadýnlara, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadýnlara, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadýnlara, iffetlerini koruyan erkeklerle iffetlerini koruyan kadýnlara, Allah'ý çok zikreden erkeklerle, Allah'ý çok zikreden kadýnlara, þüþhesiz ki Allah maðfiret ve büyük bir mükâfat hazýrlamýþtýr" (el-Ahzâb, 33/35).Râgýb el-İsfahanî'ye göre Ýslâm iki Birincisi, iman'ýn daha apaðsýndadýr ki bu, dil ile itiraftýr. Yukarıda geçen âyette bu kasdedilir. Ýkincisi ise, iman'ýn üzerindedir da dil ile itirafýn yanýnda kalb ile itikad, fiil ile yerine getirme ve Allah'ýn tüm kaza ve kaderinde O'na teslimiyet göstermektir. Nitekim Ýbrahim (a.s.)'a "Rabbi: "Teslim ol" buyurduðunda, "Âlemlerin Rabb'ine teslim oldum" demiþti..." (el-Bakara, 2/131). Yine "Allah katýnda din Ýslâm'dýr..." (Âl-u Ýmrân, 3/19): "Kim Ýslâm'dan baþka bir din ararsa, bilsin ki (o din) ondan kabul edilmeyecek ve o, âhirette kaybedenlerden olacaktýr" (Âl-u Ýmrân, 3/85) âyetleri Ýslâm'ýn ikinci türünü belirtir (Râgýb el-Ýsfahan Müfredat, s. 351-352).Sa'd b.Ebi Vakkas'ýn, babasý Sa'd'tan naklen haber verdiðine göre, Rasûlullah (s.a.s.), (Sa'd da aralarýnda oturmakta iken bir kaç kibiye dünyalýk vermip) Sa'd hâdiseyi þöyle anlatmýþtýr: "Rasûlullah (s.a.s.) onlardan birine bi vermedi. Halbuki en çok beðendiðim o idi. Bunun üzerine ben:- Ya Rasûlullah! Filaný niçin kenara býraktýn? Vallahi ben onu iyi b mü'nýn görüyorum, dedim. Rasûlullah (s.a.s.): "Yahud müslim" dedi. Biraz sustum. Sonra yine o zat hakkýndaki bilgim galebe çalarak;-Ya Rasulallah! Filaný niçin kenara býraktýn? Vallahi ben onu iyi bir mü'min görüyorum, dedim. Rasulullah (sas): "Yahud müslim" buyurdu. Sonra yine o zat hakkýndaki bilgim galebe çaldý. Ve; ya Rasûlullah! Filaný niçin býraktýn? Vallahi ben onu iyi mü'min görüyorum, dedim. Rasûlullah (s.a.s.) tekrar:"Yahud müslim" buyurdu ve ilave ederek: "Ey Sa'd! Ben -baþkasý benim için daha makbul olduðu halde- bazan sýrf bir adam yüz üstü Cehenneme atýlýr endiþesiyle ona bir þeyler veriyorum" buyurdular (Bu Ýman: 19; Müslim, Ýman, 236, 237). Hadisin zahiri: "... De ki: Siz iman etmediniz, bâri müslüman olduk deyin" (el-Hucurât, 49/14) ayetine uymaktadýr. Hadiste Rasulullah (s.a.s.), iman'ýn Ýslâm'a nazaran daha özel olduðuna iparet etmiþtir. Ayrýca, o þahsýn n olmadýðýný, müslüman olduðunu da belirtmiþtir. Ona vermeyiþinin sebebi ise, onun müslüman olduðunu bilmip olmasýdýr. Rasú esas gayesi, daha çok müellefe-i kulûb durumunda olan kimselere bir þeyler vermek suretiyle onlarýn kalblerini Ýslâm'a kazanmaktý. Ayný zamanda "yahud müslim" sözü ile bir gerçeðe de iparet etmek istiyordu. O da iman'ýn bir kalb iþi olduðu ve ka

olana kolay kolay vakıf olunamayacağı, onun için de "müslim" demenin daha uygun olacağı gerçeği idi. Aynı şekilde, bir kimse överken onun bātınî (iç) durumunu söylemekten sakınmak gerekir. Çünkü insanın iç dünyasının yalnız Allah Teâlâ bileceğinden durumuna bakarak "müslim" demenin daha uygun olduğu dile getirilmek istenmiştir (Ybn Kesir, Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azîm, IV, 219; Tecrîd-i Sarih tercemesi, I, 40). Genel olarak Hz. Peygamber de "iman" ile "İslam" veya "mü'min" ile "müslim" arasında ayırım yapmamıştır. Hattâ aynı şeyi ifade etmek üzere söylenen hadislerde bazan "müslim", bazan da "mü'min" kelimeleri kullanılmıştır (Buhârî, Ýman: 20, 36; Nesâî, Ýman: 3, 4; Ebu Davud, Edeb, 47; Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 89, 90, 162). Müslümanın tanınması karakteristik özellikleri ve birbirlerine karşı nasıl olmaları gerektiği özetle şöyle belirtilmiştir: "Müslüman, diğer müslümanların eli dilinden emin olduğu kimsedir" (Buhârî, Ýman: 4; Müslim, Ýman: 64, 65, 66; Ebu Davud, Cihad: 2; Tirmizi, Kiyame: 52; Nesâî, Ýman, 8, 8); "Kim bizim kıldığımız namazı kılar, kıblemize yönelir ve kestiğimiz kurbanın etinden yerse, işte o müslümandır" (Buhârî, Ýman: 9); "Müslüman müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez ve başkalarının zulmetmesine de razı olmaz..." (Buhârî, Mezâlim, 3); "Bir müslümana küfretmek fâsıklık, onu öldürmek ise küfürdür" (Buhârî, Ýman: 36; Müslim, Ýman: 116). "İslâm'a gir, kurtulursun" (Buhârî, Vahy, 6, Cihâd, 102, Tefsîru Sûre 3, 4; Müslim, Cihâd: 74; Ybn Mâce, Mukaddime, 10); "Müslümanın müslümana kanı, malı ve ırkı haramdır" (Müslim, Birr: 32; Ahmed b. Hanbel, III, 491); "Müslümanın müslüman üzerinde beş hakkı vardır: Selâmını almak, ocağına icabet etmek, cenazesinde hazır bulunmak, hastalandığı zaman ziyaret etmek ve aksırdığı zaman Allah'a hamdederse "yerhamüke'llahü (Allah sana rahmet etsin)" demek" (Buhârî, Cenâiz: 2; Müslim, Selâm, 4-6; Tirmizî, Edeb: 1; Ybn Mâce, Cenâiz: 1; Ahmed b. Hanbel, II, 332, 372, 412, 540). Ymanın kalb işi olduğu halde, İslâm daha çok imanın amel olarak dıparıya yansımalarıdır. Nitekim Cibril hadisinde, iman tarif edilirken; "Allah'a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, kıyamet gününe, hayır ve şerrin Allahü Teâlâ'dan olduğuna inanmandır" buyrulurken; İslâm'ın tarafında, topluma ilân edilen ve amel olarak yapılması gereken prensipler, yani İslâm'ın beş şartı sayılır: "İslâm, Allah'tan başka hiç bir ilâh olmadığına ve Hz. Muhammed'in Allah'ın gönderdiği kulu olduğuna şehadet etmen, namazı kılmak, zekâtı vermek, ramazan orucunu tutmak ve gücün yetiyorsa hac farızını yerine getirmendir" (Buhârî, Ýman, 34, 37, Şehâdat: 26, Tefsîru Sûre: 31/2; Müslim, Ýman: 5, 7, 8; Ebû Dâvud, Sünne: 16; Tirmizî, Ýman: 4). "Müslüman, sevdiğini Allah için seven, Allah'ı ve Rasûlünü her şeyden çok seven ve Allah kendisine iman nasip ettikten sonra tekrar küfre dönmeyi, cehenneme yüz üstü atılmaktan daha tehlikeli gören kimsedir" (Nesâî, Ýman: 3, 4); "Müslüman, diğer müslümanların canına, malına ve namusuna saygı duyan kimsedir" (Ahmed b. Hanbel, a.g.e., II, 491); "Bir müslümanın, din kardeşine üç gündür fazla dargın durması helâl olmaz" (Buhârî, Edeb: 57; Müslim, Birr: 23, 25; Ebu Davud, Edeb: 47; Tirmizi, Birr: 21, 24; Ybn Mâce, Mukaddime: 7; Ahmed b. Hanbel, a.g.e., I, 176). Hangi müslümanlık daha hayırlıdır diyen birine Rasûlullah (s.a.s.); "Tanıdığının tanımadığına herkese yemek ikram eder ve selam verirsin" cevabını vermiştir (Buhârî, Ýman: 6, 20; Müslim, Ýman: 63; Nesâî, Cenâiz: 12). Bu halde cömertlik ve Allah'ın selâmının yayılması da İslâm'ın prensiplerinden ve müslümanların örnek vasıflarından iman olan her insan aynı zamanda müslümandır. Fakat her müslüman mü'min olmayabilir. İslam'da asıl olan iman ve amelin birlikte bulunmasıdır. İbadetler, insanlar arası münasebetleri düzenleyen hükümler ve bunlara uymayanlar için öngörülen dünyevî uhrevî müeyyideler bir bütün olarak alınır, birbirini tamamlayacak şekilde kişi ve toplum hayatında uygulamaya konulursa "İslâm'a gir, kurtulmuş olursun" hadisinin haber verdiği gerçek ortaya çıkar. İbadet ve muamelelerden soyutlanıp, kalbteki bir imanın korunması güçtür. Aylarca veya yıllarca namaz, oruç, zekât ibadetini tanımayan, günlük işlerinde İslâmî bir endişesi olmayan kalbi kararabilir ve İlahî duygulara karşı duyarsızlığıyla kaybedebilir. Özellikle kendilerini amelden müstağnî görerek başkalarının çalışıp kazanmasını çirkinliği Kur'an-ı Kerim'de şöyle belirtilir: "Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyi niçin söyleyip duruyorsunuz?" (el-Bakara, 61/2). "İnsanlara iyiliği emrediyor da, kendi nefsinizi unutuyor musunuz? Oysa siz, kitabı da okuyorsunuz. Hiç düpünmez misiniz?" (el-Bakara, 2/44). Sonuç olarak müslüman; özü, sözü ve işleriyle en doğru hareket eden, haksızlık yapmayan, daima hayırlı ve iyiyi yanını görmeye ve almaya çalışan, dünyada her davranışının yazıcı melekler tarafından tespit edildiğine inanarak kimsedir.